

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SUSISIEKIMO MINISTERIJOS
ORLAIVIŲ AVARIJŲ BEI INCIDENTŲ TYRIMŲ VADOVAS**

**ORLAIVIO AVARIJOS TYRIMO
GALUTINĖ ATASKAITA
Nr.B01-09**

Ši ataskaita buvo parengta siekiant užkirsti kelią avarijoms ir incidentams. Tyrimu nebuvo siekiama nustatyti kieno nors kaltę ar atsakomybę, todėl naudojant ataskaitą kitiems tikslams ji gali būti neteisingai interpretuota

Naudotojas	Kauno apskrities aviacijos sporto klubas
Gamintojas	AB „Sportinė aviacija“, Lietuvos Respublika
Orlaivio tipas	LAK-12 „LIETUVA“
Nacionalinis ir registracijos ženklas	LY-GDI
Įvykio vieta ir data	Aikštelė Prienų rajone, 2009 m. balandžio 18 d.

TRUMPA APŽVALGA

Leisdamasis į iš oro pasirinktą aikštelę, sklandytuvas LAK-12, sukdamasis mažame aukštyje, sparnu kliudė žemės paviršių, trenkėsi nosimi į suartą gruntą ir buvo apgadintas. Pilotas nenukentėjo.

Įvykio tyrimą atliko orlaivių avarijų bei incidentų tyrimų vadovas. Atlikęs tyrimą, jis parengė orlaivio avarijos tyrimo galutinę ataskaitą.

1. FAKTINĖ INFORMACIJA

1.1. Skrydžio eiga

2009 m. balandžio 18 d. 13.23 val. piloto-mokinio licenciją turėjęs Kauno apskrities

aviacijos sporto klubo pilotas vienviečiu sklandytuvu LAK-12 LY-GDI pakilo iš Pociūnų aerodromo skrydžiui aerodromo rajone. Po 5 val. skriejimo jis nuo Jiezno prieš vėją artėjo tūpti į aerodromą. Piloto teigimu, prieš Nemuną sklandytuvas pateko į stipraus žemėjimo zoną ir greitai neteko Jiezno traverse turėtos 600 m aukščio atsargos, reikalingos aerodromui pasiekti. Suabejojęs, ar perskris kitoje Nemuno pusėje augančius medžius, pilotas nusprendė tūpti į prieš pat Nemuną esančią aikštelę. Sukdamasis pavėjui žemame, jo teigimu, apie 30 m aukštyje, sklandytuvas prarado greitį, pateko į smuką ir dešiniu sparnu užkabinęs žemės paviršių nosimi trenkėsi į aikštelę. Sklandytuvas patyrė didelių konstrukcijos pažeidimų, pilotas nenukentėjo. Apytikris įvykio laikas 18.24 val. vietos laiku.

1.2. Pasekmės žmonėms

Sužeidimai	Įgulos	Keleivių	Iš viso lėktuve	Kitų asmenų
Mirtini	0	0	0	0
Sunkūs	0	0	0	0
Lengvi	0	0	0	Nenurodoma
Nėra				
Iš viso	0	0	0	0

1.3. Pasekmės orlaiviui

Nuo smūgio į žemę ir po to čiuožiant suartu žemės paviršiumi sklandytuvas LY-GDI buvo stipriai sulaužytas. Lūžo kabinos kevalas nosies apatinėje dalyje ir dešiniame šone, dešiniojo sparno lonžeronas, kairioji stabilizatoriaus ir aukščio vairo dalys, buvo nuplėštas ir sulaužytas posūkio vairas, dešiniojo elerono pakabos mazgai, kabinos gaubtas. Dešinysis sparnas ir kabinos gaubtas atsiskyrė nuo sklandytuvo (žr. 1 pav.).

1 pav. Sklandytuvas LAK-12 LY-GDI po avarijos

1.4. Žala tretiesiems asmenims

Tretiesiems asmenims padarytos žalos nenustatyta.

1.5. Duomenys apie įgulą

Sklandytuvą LAK-12 pilotavo Kauno apskrities aviacijos sporto klubo narys 29-erių metų Lietuvos Respublikos pilietis. Jis turėjo piloto-mokinio licenciją ir galėjo pilotuoti tik licencijoje įrašytus L-13 ir „Puchač“ tipų sklandytuvus. Licencijoje buvo Kauno apskrities aviacijos sporto klubo instruktoriaus savavališkai įrašytas leidimas skrydžiams vienviečiais sklandytuvais, o skrydžių knygelėje – leidimas skraidyti standartinės ir atviros klasės vienviečiais sklandytuvais. Skraidyti pradėjo 1995 metais. Nuo 1998 m. iki 2007 m. neskraidė. Iš viso buvo skraidęs 163.50 val., iš jų 54.51 val. vienviečiais sklandytuvais. Sklandytuvu LAK-12 buvo skraidęs 3.38 val., avarinis skrydis buvo antrasis skrydis šio tipo sklandytuvu. Pilotas turėjo galiojantį 2 klasės sveikatos pažymėjimą.

1.6. Duomenys apie orlaivį

Sklandytuvas LAK-12 „LIETUVA“. Gamintojas AB „Sportinė aviacija“. Serijos Nr. 6163. Pagamintas 1990 metais. Nacionalinis ir registracijos ženklas LY-GDI. Orlaivio registracijos liudijimas išduotas 2003-06-26. Tyrimui pateiktas specialusis tinkamumo skraidyti pažymėjimas galiojo iki 2008-06-14 (orlaivių tinkamumo skraidyti inspektoriaus išvadose nurodyta galiojimo data 2009-05-14). Orlaivio kategorija eksperimentinė. Naudotojas – Kauno apskrities aviacijos sporto klubas. Iš viso skraidė 798.10 val. 1996-06-17 atliktas remontas po patirtos avarijos. Paskutinė didžiausios apimties patikra atlikta 2008-05-12. Po šios patikros skraidyta 85.55 val. Nustatytas resursas iki kitos patikros 500 val. arba 5 metai. Paskutiniai periodiniai reglamentiniai darbai po 100 skrydžio valandų atlikti 2009-04-05.

1.7. Meteorologinė informacija

Radijo ryšio tarp piloto ir aerodromo skrydžių koordinatoriaus duomenimis, faktinis oras Pociūnų aerodrome sklandytuvo LAK-12 LY-GDI artėjimo tūpti metu buvo geras, vėjas šiaurės krypties 5 m/s stiprumo.

1.8. Duomenys apie kritimo vietą ir smūgio charakterį

Sklandytuvus nukrito į suartą ir suvaluotą lauką, esantį už 3 km nuo aerodromo kitoje Nemuno pusėje (žr. 2, 3 pav.). Už 19 m nuo pirmojo žemės užkabinimo vietos (dešinio sparno galu) nosies apačia atsitrenkęs į aikštelės gruntą, jis, sukdamasis į dešinę, nučiuožė gana lygiu aikštelės paviršiumi ir, pralėkęs 16 m, sustojo. Sklandytuvus atsitrenkė į žemę nedideliu kampu, ir tai išgelbėjo pilotą nuo sužeidimų.

1.9. Duomenys apie orlaivio savirašius

Sklandytuve avarinių skrydžio duomenų savirašių nebuvo, jie šio tipo orlaiviams nėra privalomi.

1.10. Saugos faktoriai

Pilotas buvo užsisėgęs saugos diržus. Tai galėjo padėti jam išvengti sužeidimų.

2 pav. LAK-12 LY-GDI tūpimo aikštelė ir aerodromas

3 pav. Sklandytuvo LAK-12 LY-GDI tūpimo schema

2. ANALIZĖ

Savo paaiškinime pilotas pripažino ir įvertino klaidas, lėmusias šį įvykį: tikėdamasis parskristi į aerodromą, jis per vėlavai priėmė sprendimą tūpti į aikštelę, o sukdamasis mažame aukštyje prarado greitį ir pateko į smuką.

Piloto klaidoms įtakos galėjo turėti skraidymo sezono pradžia ir nedidelė skrydžių atviros klasės sklandytuvu (iš viso tik antras skrydis) patirtis.

3. IŠVADOS

3.1. Nustatyta

3.1.1. Pilotas nebuvo tinkamai licencijuotas pilotuoti vienviečius sklandytuvus. Jis turėjo piloto-mokinio licenciją ir galėjo pilotuoti tik mokomuosius sklandytuvus.

3.1.2. Kauno apskrities aviacijos sporto klubo vadovybė neteisėtai įrašė į piloto-mokinio licenciją leidimą skraidyti vienviečiais sklandytuvais, toleravo pakankamą patirtį turinčio piloto skraidymus be pastovios sklandytojo licencijos.

3.1.3. Pilotas sukosi tūpimui į aikštelę nesaugiai žemame aukštyje, tūpimas būtų buvęs pavėjui.

3.2. Priežastis

Sklandytuvo avariją lėmė piloto per vėlai priimtas sprendimas tūpti į aikštelę ir sukimasis nesaugiame aukštyje.

4. SKRYDŽIŲ SAUGOS REKOMENDACIJOS

4.1-B01-09. Kauno apskrities aviacijos sporto klubo viršininkui uždrausti visų pilotomokinio licenciją turinčių klubo sklandytojų skrydžius vienviečiais sklandytuvais.